

Cuprins

Joi dimineată.	19
Joi seara	59
Vineri dimineată	101
Vineri seara	131
Sîmbătă dimineată.	157
Sîmbătă seara	181
Cea din urmă noapte.	215
Duminică.	229

AMIN
MAALOUF

Scările
Levantului

Traducere din limba franceză
de Daniel Niculescu

POLARIS
2014

Mi-a scris două luni mai târziu. O scrisoare de vreo șapte-opt pagini, de care am fost oarecum dezamăgit. Nu, nu atât dezamăgit, cât neostoit. Știu și de ce. Se prefăcea că sărutul acela nu existase. Mai rău: în timpul plimbării noastre prin grădină, începuserăm din senin să ne tutuim, în vreme ce în scrisoare mi se adresa cu „Sie sind” în loc de „du bist”. Un pas înapoi...

Da, îmi scria în germană. De când cu întâlnirea noastră din Lyon, ne luaserăm obiceiul să vorbim în franceză; se exprima corect, cu doar câteva rare greșeli. Când era vorba de scris, se simțea mai în largul ei alături de Goethe decât de Chateaubriand.

Îmi spunea deci „dumneavoastră”, de parcă ar fi regretat sărutul acela... Iar în epistolă, nici un cuvântel despre noi doi. Îmi vorbea tot despre unchiul ei, despre cât de greu îi era să obțină o locuință care să-i convină; să fi sperat oare să găsească o casă asemănătoare celei din Graz? Nu i se propusese decât un apartament la partea unui imobil construit de Doamne-ajută: două camere, o sufragerie-bucătărie și o baie comună pentru încă două familii. Și asta într-un cartier din Haifa, unde tensiunile dintre arabi și evrei erau în creștere, și unde nu trecea o zi fără lupte sau atentate. Clara nu se așteptase la atîta violență, iar în scrisoare îmi pomenea în vreo două-trei rînduri despre „o tragică neînțelegere” care trebuia limpezită.

Nu putea îndura ideea că, a doua zi chiar după înfrîngerea nazismului, două popoare dușmănite

de Hitler apăsaseră să se ridice unul împotriva altuia și să se înlăcărească reciproc, fiecare susținând convingerea că are dreptate și că este unica victimă a unei nedreptăți. Evreii – pentru că înduraseră tot ce poate fi mai grosnic pentru un popor, adică o încredințare de nimicuri, și că erau hotărâți să facă tot ce le stătea în putință ca arabi haini să nu se mai repete; iar arabii – pentru că dăgănera răzuiă, într-un anumit sens, se făcea pe speranțe lor, deși nu avuseseră nimic de-a face cu crima comisă în Europa.

În semnare, Clara citărea hărnicie cu călcașe și ridica fără nici o prejudecată, într-o vreme când, atât la arabi, cât și la evrei, resentimentele atinseseră cele mai înalte valori. De altfel, nu se mulțumea să certifice, Actiunea. Făcea Realitatea, ca în timpul războaiului. De data aceasta, însă, se opunea războaiului.

De fapt, când am vorbit despre o sarcină deosebită legată de scrisori, am vrut mai ales să spun că mă așteptam la o epistolă de dragoste cel, măcar, la una care să fim seama de relația ce se înfiripase între noi, în loc de așa ceva, primisem mesajul unui „carnaval de hăpă”.

Clara părea profund agudată de conflictul ce se desfășura în jurul ei și afirma că era hotărâtă să lupte din toate puterile ca „să-l înving”. Mă înșelase, astfel, cu o cărbăneală sublimă, că se alăturase unui grup de militanți care se cheamă PAJLW Committee (Jointly Palestine Arab and Jewish United Workers). Îmi vorbea îndelung despre obiectivele lor care erau, cu siguranță, doborâri de bune intenții. În ciuda numărului lor restrâns – n-au fost incluzată altcine decât un pic plus de directori – sperau să schimbe cursul istoriei.

Nu puteam eu însumi cu scepticism toate acestea? Nu într-un de mult cit însă vorbele mele de-acum să se înțeleagă! După tentative de ani de conflict, doar simpla idee că breșul comitet P&JUN a putut clădi o astfel stăruie zăbete. Un simbet disprețuit la unii la mine, mai degrabă un scrib dădus. Pe vremea aceea, reacționam altfel. Dacă mă pui în starea mea de spirit de-acum, ceea ce mă-mă e înarmat la îndemână, cred că am aplaudat proiectul Clarei și al tovarășilor ei. Nu de alta, dar se puteau ea propriile mele idealuri. Nu doar pentru că venea de la ea.

Așa cum îi spuneai și numele, acest Comitet era în mod evident de atingă. Ce să-i faci, pe atunci nu era cine voia să se opună unui model sau religioasă nu stău să spună decît: „Muncitori, uniți-vă!” Nu că ar fi însemnat mare lucru, dar până singurul chip de a spune: „Nu mă uideți nici pe alții!”

Mai tare să se întărească înă la Clara și la scrierea ei. I-am răspuns simțit. Pe loc sau a doua zi. În franceză. Dintr-o dată îi spuneam „tu”, sperînd că va lua act și că va face la rîndul ei fel de-acum lucruri. În rest, nîc un semn de întînire. În urmări exemplul, guvernul, la rîndul ei, ce făcuseră de cîteva săptămîni lucruri. Alina, în primul rînd, acele conferințe în cursul cărora întăream dintr-o „proprietate rurală”.

N-am simțit însă despre asta, dar conferințele respective erau, pe atunci, principală mea activitate, dacă nu chiar singura, și mă apăsaseră să mă fac stîm în fața țării.

A început, ca să zic așa, dintr-o înfrîngere și din cauza unei nepăsări. Nu departe de casa,

se afla o asociație sportivă și culturală, ai răni animatori, care-ți cunoșteau bine pe data, hotărârea să dea o petrecere în cinstea „remarcabilului luptător” care eram. Închiriasem o sală în Erazmova veva chetivnici. Cu o săptămână înainte de data stabilă, a murit bunica mea. E bineînțeles, petrecerea a fost din discuție. La revedere, mândră și furiș de dăru! În loc să amuză tot, mi s-a propus să vin pur și simplu „să mi povestesc călduț”, așa cum mi venea la gură, să relatiez ceva întâmplări și să răspund unor întrebări. Altfel asta aveam voie să fac în perioada de doliu!

Pe ringul prevăzut, troțul pentru dans, fuseseră instalate niște rochouri de scutur. Iar pentru mine, o micuță și un pahar cu apă.

Nu pregătisem nimic. Am început prin a evoca unele amintiri, tot ce-mi trecea prin cap, cu vorbe simple și cu ton de destăinuire. Lumina, cântăreața cu discursurile care semănau cu niște discursuri, amuzice. Luându-mă după tăcerile lor, după respirație, după cântărit și urcări, după sunetele de apăsare sau de scutur care se ridicau, simțeam că se întâmplă ceva între mine și mulțime. În seara aceea, am mai primit alte trei invitații să vorbesc, iar apoi, în săptămânile care au urmat, dinușteri, trenuri, sat-pet, în toate cartierele capitalei, în celelalte orașe de pe Litoral și în câteva sate de pe Murau. Cum tot mă ascultau, pretutindeni, post de două-trei ori-mari, fără ca atenția să le scădească, iar eu descoperisem o bucurie până atunci cunoscută. Ei erau sedusi, în timp ce eu eram înclinat că am stat să-l scutur. Nu-mi dădusem niciodată timpuri. Timpul venia de toate vinele pe care le murea în ceea ce mă privea, e inutil să spun cu ce ochi mă privea tata de-a lungul acestor întâlniri. Noaptea venia în sfârșit că eu însumi apăsasem

să cred cămărușă în mintea mea de „răpătoare”, de conducător de asmei. Venind în prelungirea aventurii mele în România, această experiență avea să îndemneze să cred, pentru totdeauna, dar tot așa fără îndoială de bună, că se găsea poate, la urma urmei, un strop de adevăr în preșentimentul tatii față de mine, că și în acela al lui Nuhar. Poate că, una peste alta, aveam un viitor predestinat. Dar bine „poate”, pentru că, dacă eram cuceriți de idee, asta nu se întâmpla, repet, fără să mă împotrivesc.

V-am spus ieri – sau o fi fost azi? – că după război nu-mi mai stătea gândul la studiu. Poate din cauza euforiei. Da, asta nu potrec, fără îndetali, lucrurile. Aveam sentimentul că eram unul dintre deșamurii din lăsa mea sau avea să mă fie îndesat. Nu trebuia decât să merg, de parcă n-ar fi existat nici un obstacol. Uite-așa se pune la cale prăbușirea!

M-a luat însă gara pe dinainte. Până la prăbușire mai era ceva, decănită aveam aripă și nu-mi îmiștăam toate lucrurile.

Între-a două zi, în timpul unei dintr-o conferințe, care se desfășura într-un cinematograful de mahala, mi s-a părut că zăresc așezată în spatele sălii o persoană care avea părerea Clerei. Nu mi-am amintit că vine.

Nu-mi mai găseam locuri! Pentru înalțime, care eram, câtă fete! Pentru conferințe, un deosebit. A vorbi, sau cum o făceam, însemna să mă culund în mine însuși, să ating culmile concentrării și să mă dăruiesc pe de-a ntregul, ca un actor pe scenă. Atunci însă, de locuții ce am recunoscut-o, gândurile mi-au fost o rușă. Părea oare înțelegătoare și amabilă, prea multă nerăbdare... Am retras discursul și m-am răpescit spre concluzii. Apoi am cerut scuze asistentei că nu pot răspunde la întrebări. „Obligații de familie”.

a explicat moderatul, sfîndu-mă să promit că aşeam să revin.

După o jumătate de oră, eram așezată la mîncare, în salon. Mai tîrziu, am prezentat-o pe Clara tatălui meu, care a schimbat câteva vorbe cu ea și apoi s-a retras cu eleganță.

Sesele cu o propunere. Așa de glod să publice în jurnalul Comitetului, al cărui prim număr era în curs de apariție, unele relatări ale acțiunilor și evenitilor din Rezistență, care hăptaseră prin diferite țări ocupate. Scopul era simplu: să-i convîngă și pe unii și pe ceilalți că trebuia să se alie de aceeași parte și să lucreze împreună pentru un viitor comun... Așa privind lucrurile, mîntuirea mea putea fi interesantă.

Clara se așezase în salon pe fotoliul cel mai bun, în am propus un altul, dar găsem că acela era mai potrivit pentru scris. A scris apoi un caiet pe care și l-a așezat pe genunchi. Poarta o fustă lungă, plisată, cu model scutur verde cu negru, și o cămașă albă. Așa cea de scolarită. Volea să-i povestesc întreaga mea experiență de război de-a fi a păr, de la sosirea în Franța și pînă la întoarcerea acasă... Pentru mine, care, de săptămîni în șir, mi lăscam altceva decît să depun această poveste în fața unui public din ce în ce mai numeros, ar fi trebuit să fie cît se poate de simplă. Cu toate acestea, rîmăeam tăcut, căutînd în adînc de unde să încep.

Pentru că tăcerea nu fusese altce, Clara a vrut să-mi îndreptese situația: „Încîmpuiește-ți că te aști în fața unui sălt pîm, în prezența unui public care nu este o iată despre viața ta, se dă a devanul!”

„Eine, o să încep. Nu e chiar așa ușor, în doi într-un salon, cîmă revine la alii alții lucruri